

PRIMLJENO: 05-12-2019			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01.	50-1	2086	4 / 19

Поштовани предсједавајући,
Чланови радног предсједништва,
Уважени посланици,
Представници међународних и невладиних организација,
Представници медија,
Даме и господо,

Желим одмах на почетку да истакнем да сам у потпуности привржен принципу владавине права,
поштовању Дејтонског мировног споразума,
Устава Босне и Херцеговине и уставне структуре и надлежности свих нивоа власти у Босни и Херцеговини,
те да изражавам пуну приврженост начелима и вриједностима на којима почивају савремене демократије свијета. То ће бити правило понашања новог Савјета министара.

У потпуности сам свјестан одговорности према народима и грађанима Босне и Херцеговине и спреман сам да заједно са вама господо посланици формирамо и осигурамо стабилно функционисање власти у БиХ, чији ће задатак бити да убрза провођење неопходних законодавних, социо-економских и друштвених реформи, а које ће приоритетно бити усмјерене на рјешавање свакодневних животних питања грађана, те понудити одговорно управљање, владавину права, сигурност и просперитет.

Припремајући овај експозе анализирао сам различите документе и потпуно сам свјестан свих обавеза које очекују Савјет министара БиХ и мене као предсједавајућег. У потпуности сам свејстан и тежине задатка који носи ова функција и великих очекивања од стране грађана, који желе сигурну будућност у БиХ за себе и своје породице.

Босна и Херцеговина већ више од годину дана након избора није успјела да формира власт на нивоу БиХ и то нам је свима заједно обавеза да у наредном периоду радимо максимално предано, како би покушали да надокнадимо и вријеме које је пропуштено у претходних годину дана. С тим у вези, одредијен сам у потпуности да Савјет министара допринесе убрзању реформских процеса, како би БиХ могла почети преговоре о придруживању Европској унији.

Поштовани посланици,

Желим да истакнем да документ који Вам представљам није детаљан програм рада Савјета министара за мандатни период, већ основне смјернице за рад, јер је план рада могуће сачинити тек након завршетка процеса избора Савјета министара. Након избора свих министара у Савјету министара биће припремљен и објављен детаљан План рада Савјета министара за мандатни период.

Имајући у виду спор процес формирања власти, ми немамо право на стотину дана које су имале све новоизабране власти у БиХ. Због тога морамо одмах након формирања Савјета министара одблокирати процесе у Савјету министара и Парламентарној скупштини БиХ, усвојити Буџет за 2020. годину и средства за инвестиције ставити на располагање ентитетима.

Захвалан сам лидерима политичких партија који су успјели да усагласе Принципе за формирање власти на нивоу БиХ и они ће бити смјернице за рад у будућем периоду.

Кључне реформске области које ће бити у фокусу Савјета министара веома уско су везане са приоритетима који су дати у Заједничким социо-економским реформама за период 2019-2022. година, које су већ усвојиле Влада Републике Српске и Влада Федерације БиХ и исте ће се наћи на дневном реду прве сједнице Савјета министара. Поред Заједничких социо-економских реформи, приоритети

и препоруке које су дате у Мишљењу Европске Комисије о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у Европској унији такође су оквир за дјеловање Савјета министара у наредном периоду, са циљем да што прије добијемо кандидатски статус. И на крају, политике са међународним финансијским институцијама, које ће кроз рад власти на нивоу БиХ одблокирати неопходне инвестиције у земљи, у самом су врху наших приоритета. Наравно, социјални и безбједносни изазови са којима се суочавају грађани БиХ и на које у претходном периоду није изнађен адекватан одговор, не трпе одлагање. С тим у вези, кључне реформске области Савјета министара су:

- 1) Економија;
- 2) Реформа јавне управе;
- 3) Евроинтеграције;
- 4) Владавина права;
- 5) Односи унутар БиХ;
- 6) Сарадња са међународним финансијским институцијама и међународном заједницом;
- 7) Мигрантска криза;
- 8) Избјеглице, расељена лица и повратници и
- 9) Млади, жене и остале осјетљиве категорије.

Даме и господо,

БДП по глави становника у БиХ тренутно је на нивоу 1/3 БДП-а у Европској унији и са тренутном стопом раста БиХ би, према Студији раста и запошљавања за Босну и Херцеговину, коју је израдила групација Свјетске банке, требала неколико деценија да се приближи просјеку Европске уније.

Недовољан развој приватног сектора и низак ниво инвестиција представљају значајан изазов, посебно јер приватни сектор има потешкоћа да остане конкурентан и недостаје му потребне динамичности за извозно оријентисани

раст. Према подацима Међународне финансијске корпорације, његов удио у бруто домаћем производу земље је тек 65 посто и најнижи је у регији, док је продуктивност рада мања од половине седам мањих привреда у транзицији у Европи. Према истом извјештају, само 15 посто радно способног становништва у БиХ формално је запослено у приватном сектору, док је јавни сектор и даље прегломазан, пружајући трећину свих радних мјеста у земљи. Према Глобалном индексу конкурентности за 2018/19. годину БиХ за разлику од претходних година није побољшала своју позицију, и даље је ниско рангирана, што указује на то да није дошло до значајних помака по питању њене конкурентске позиције.

Анкетна стопа запослености за БиХ за 2018. годину износила је 34,3%, и у благом је порасту у односу на претходну годину. Према административним подацима, у 2018. години у просјеку је било 804.497 особа запослено, од чега су 341.521 биле жене. Ово представља повећање у односу на претходну годину када је 784.094 особа било запослено, од чега 329.922 су биле жене. И остали анкетни показатељи, стопа незапослености и стопа активности, биљеже позитиван тренд, међутим у поређењу са земљама из окружења, стопа запослености не биљежи значајне помаке. Посебно се жене и млади суочавају са изазовима у запошљавању.

Још од 2015. године, кроз Реформску агенду дефинисано је смањење оптерећења рада, јер високи намети на рад, негативно утичу на плате радника и конкурентност приватног сектора. Осим тога, просјечна разлика између плата у јавном и приватном сектору је највећа у регији, што је првенствено посљедица значајног присуства сиве економије.

Према Извјештају о лакоћи пословања Босна и Херцеговина је и даље ниско рангирана. Кључни разлог је неусклађеност прописа који се односе на унутрашње тржиште и трговину, политичка нестабилност и неефикасна администрација. Према томе, један од приоритета у БиХ је успостављање

јединственог економског простора којим би се уклониле препреке за слободно кретање роба и услуга, што подразумејива хоризонталну хармонизацију прописа између различитих нивоа власти, у складу са уставним уређењем БиХ и надлежношћу институција.

Према Глобалном иновацијском индексу за 2019. годину, БиХ је рангирана на 76. мјесто од 130 земаља и није направила помаке у области истраживања и иновација. Нажалост, БиХ је и даље најлошије пласирана земља са Балкана. Процијењена укупна издвајања за истраживања, и приватна и јавна улагања, износила су око 0,2% БДП-а, што показује да од 2013. па до данас и даље јако мало средстава издвајамо у те сврхе. ИТ сектор би могао значајније подстаћи конкурентност, иновативност, повећати потенцијал раста земље и понудити нова рјешења у борби против корупције.

У складу с анализом Међународног монетарног фонда, на свим нивоима власти у БиХ постоји преко 550 предузећа у јавном власништву која запошљавају око 80.000 људи или око 11 посто свих запослених у земљи. Истовремено, око 1/3 процијењених укупних пореских дуговања су дугови јавних предузећа, док је већина јавних предузећа у неизвјесној финансијској ситуацији. Овакво стање узрокује поремећаје на тржишту и неадекватну расподелу привредних ресурса, док продуктивност у јавном сектору, у већини случајева, није на задовољавајућем нивоу.

Све наведено има за посљедицу да због недостатка прилика и перспективе за будућност, грађани напуштају земљу, посебно образовани, квалификовани и млади људи, чиме се радна снага додатно смањује, а БиХ остаје без људског капитала. Према подацима Свјетског економског форума, БиХ је по одливу мозга рангирана на 140. мјесто од 144 земље. Дакле, велики одлазак квалификоване радне снаге остаје један од најхитнијих и најозбиљнијих изазова

са којима се земља сусреће, јер ће садашњи демографски проблем у будућности постати највећи економски проблем.

Даме и господо,

данас када вам представљам програм, морам истаћи да су укупне јавне финансије у БиХ у добром стању, а кључни макроекономски показатељи позитивни.

Одговорном економском политиком коју су у претходном временском периоду проводиле владе ентитета и Савјет министара БиХ осигуран је стабилан раст БДП-а. Одржив раст БДП-а који треба да буде заснован на расту инвестиција, повећању извоза роба и услуга и смањењу јавних расхода планиран је и у будућем временском периоду.

За одржив и убрзан економски раст неопходно је:

- Повећање конкурентности привреде,
- Боље пословно окружење,
- Реструктуирање привреде, посебно јавног сектора,
- Боља заштита домаће привреде и
- Подстицање инвестиција.

Апсолутно свјесни уставне позиције Савјета министара када је у питању економија, спремни смо провести све неопходне реформе које усагласимо са Владом Републике Српске и Владом Федерације БиХ, а које ће имати за циљ одржив и убрзан економски раст.

У сарадњи са властима на ентитетском нивоу, предузећемо одлучне кораке у правцу смањења пореског оптерећења рада, како би подстакли конкурентност и омогућили додатно повећање плата.

У циљу унапређења пословног окружења и јачања јединственог економског простора, инсистираћемо да Управа за индиректно опорезивање БиХ значајно скрати процедуре издавања ПДВ броја, а заједно са властима у Републици Српској и Федерацији БиХ радићемо на пуном провођењу својих закона о електронском потпису и осигурању интероперабилности система електронског потписа у цијелој БиХ.

Побољшаћемо наплату индиректних пореза, ојачаћемо капацитете за управљање јавним дугом, обезбиједићемо већу сигурност макроекономских пројекција и унаприједити буџетско планирање.

Створићемо фискални простор за јавна улагања ради убрзања развоја саобраћаја, одрживе енергије и дигиталне инфраструктуре, те бољег повезивања Босне и Херцеговине са глобалном економијом. Припремићемо и ојачати пројекте дигитализације за јавни сектор и пословну заједницу.

У сарадњи са међународним финансијским институцијама ограничићемо запосленост, те издатке за плате и укупну потрошњу на плате у јавном сектору, радећи тако на унапређењу ефикасности и продуктивности јавне управе.

У складу са обавезама из Заједничких социо-економских реформи за период 2019-2022. година, усвојићемо Закон о порезу на додату вриједност у циљу усклађивања с директивама Европске уније и подршке привредним друштвима.

Такође, усвојићемо коначно и Закон о осигурању депозита, чиме ће се заокружити оквир за санацију банака у складу са Директивом о начинима за осигурање депозита и Директивом о опоравку и санацији банака. Пружићемо пуну подршку ентитетским владама како би се у потпуности имплементирао Пројекат јачања банкарског сектора у цијелој БиХ.

Посебну пажњу посветићемо унапређењу дигиталне трансформације земље, како би се ослободио потенцијал ИТ сектора у унапређењу иновативности, конкурентности и развоју. Поред тога, провешћемо дигиталну трансформацију услуга кроз веће кориштење е-управе и е-услуга како би се упоставио предвидив, транспарентан, ефикасан и одговоран систем за подршку грађанима и привреди, а с друге стране омогућио систем за нове начине у борби против корупције.

У циљу побољшања управљања и транспарентности јавних предузећа, заједно са властима на ентитетском нивоу, израдићемо јавно доступне и хармонизоване Регистре јавних предузећа с ажурним информацијама о власништву, запосленим радницима и свеобухватним финансијским извјештајима, укључујући стање дуга предузећа, те увести „ОЕСД“ принципе корпоративног управљања у јавна предузећа.

У сарадњи са пословном заједницом и њиховим удружењима, те властима на нивоу Републике Српске и Федерације БиХ, радићемо заједнички на идентификацији мјера које је потребно спровести на нивоу БиХ, у циљу заштите домаће привреде, посебно пољопривредне производње.

СЕКТОР ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНОГ РАЗВОЈА

Сектор пољопривреде и руралног развоја биће у врху приоритета рада Савјета министара. Подржаћемо иницијативе надлежних министарстава и групација произвођача, за увођење прелевмана на основу Закона о спољној трговини. Радићемо на ревидирању тарифних квота, успостављању тржишно–информативног система, прецизнијем дефинисању тарифних ознака и мјерама за унапређење рада инспекцијских органа на границама.

Подржаћемо иницијативу Владе Републике Српске и Владе Федерације БиХ, везано за системски приступ забрани извоза сировине односно забрани извоза трупца и увођењу посебних тарифа на извоз сортимената нижег степена прераде.

Приоритетно ћемо радити на унапређењу капацитета институција и земље у цјелини за повлачење средстава предприступних фондова у области пољопривреде и руралног развоја, те с тим у вези, координисаћемо и наставак активности на изградњи ИПАРД оперативне структуре и координацију процеса усклађивања правног и стратешког оквира, као и мјера аграрне политике са ЕУ правним оквиром, те правилима и процедурама предприступних фондова за пољопривреду и рурални развој.

У области ветеринарства и безбједности хране, а због интензивних преговора са Европском Унијом којима се намеће потреба прихватања одређених стандарда и принципа, БиХ је кроз многобројне посјете инспектора Дирекције Европске комисије за здравље и храну, који су извршили инспекцију у складу са општим одредбама ЕУ легислативе, успјела обезбједити извоз свих пољопривредних производа, осим црвеног меса, те је потребно учинити максималан напор да се што прије испуне сви предуслови за извоз ове врсте производа.

Такође, Савјет министара ће осигурати ефикасну координацију свих институција у ланцу надлежних за надзор над здравственом заштитом животиња, биљака и здравственом безбједности хране.

У складу са успостављеним системима раног упозоравања на елементарне непогоде, те креираним мапама поплавног ризика и другим алатима који су у међувремену развијени, осигураћемо координацију институција на свим нивоима и обезбједити средства за изградњу капацитета за превентивно

дјеловање и спремност за суочавање са ризицима од климатских промјена. Наставићемо са активностима на јачању и изградњи нових система за одбрану од поплава и иригационих система како би се истовремено штитила и јачала производња, те штитила имовина и инфраструктура.

Интеграцијом регионалног тржишта, увођењем бесцаринског приступа земљама чланицама у процесу приступања ЕУ, на тржиште БиХ ствара се конкурентски притисак који ће имати широк распон импликација на пољопривредну производњу и руралну привреду у БиХ. Неће сви произвођачи и прерађивачи у пољопривреди имати користи од побољшаног приступа тржишту за своје производе. Мање ефикасни пољопривредни прерађивачи и произвођачи, као и пољопривредници са slabим приступом тржиштима, нижим квалитетом земљишта и недовољним обимом производње, имаће потешкоћа у надметању са увезеним производима. Као резултат промјена, очекује се да ће се производња и продаја појединих пољопривредних производа повећати, док ће производња осталих роба опасти. Те потешкоће ће утицати на дугорочну одрживост многих руралних заједница. Рурални развој ће стога постати све важнији елемент пољопривредне политике, посебно креирање и провођење мјера за помоћ људима у руралним подручјима у проналажењу алтернативних извора прихода и запошљавања који нису везани за пољопривреду, јер ће се укупна запосленост у примарној пољопривредној производњи смањивати.

У вези с тим, потребно је у сарадњи са ентитеским властима, јачати рурални развој рубних и изразито неразвијених локалних заједница кроз укрупњавање малих пољопривредних произвођача у тзв. „кластере“, кроз обезбјеђење и јачање локалне инфраструктуре и истовремено кроз јачање улоге жена и младих у овим процесима.

ЕНЕРГЕТИКА

Развој енергетских потенцијала Босне и Херцеговине мора бити наш императив. Стабилан енергетски сектор је питање стабилности, безбиједности и самосталности нашег друштва, а тек онда комерцијално питање.

Босни и Херцеговини су нужно потребне паметна улагања која ће значајније и циљано покренути економску активност, а гдје сектор енергетике има велику улогу. Домаћи и европски енергетски контекст у тренутном раздобљу пун је великих одлука, изазова и неизвјесности. Земље Европске уније предводе провођење политике чисте енергије, значајно мијењајући енергетске парадигме, регулаторне механизме и инвестиционе потребе. Оквирна енергетска стратегија Босне и Херцеговине до 2035. године даје смјер развоја енергетике у БиХ, те тражи прави баланс у контексту „енергетске трилеме”. Свјестан ограничења која стоје пред Савјетом министара у области енергетике, сматрам да је покретање инвестиционих улагања, тржишних и регулаторних реформи у свим сегментима енергетике, подржаних с чврстим и структурираним провођењем од свих кључних учесника, од критичне важности за БиХ. Смјернице за развој енергетике у БиХ базирају се на политикама одрживог развоја кроз три аспекта:

- сигурност снабдијевања,
- конкурентност цијена и
- политику декарбонизације, односно чишће енергије.

Јасан смјер развоја енергетике важан је предуслов за јачање инвестиционих активности у енергетици, што ће посљедично довести и до раста инвестиционих активности и у другим, повезаним привредним гранама, те имати шири позитиван учинак на цјелокупну економију.

САОБРАЋАЈ

Област саобраћаја мора допринијети одрживом и стабилном економском развоју кроз четири општа циља, а то су:

- осигурати институционалну ефикасност,
- осигурати финансијску одрживост,
- подстицање економског развоја и
- рјешавање еколошких и друштвених утицаја.

Ова четири циља мораће бити постигнута кроз специфичне акције у складу са потребама и специфичностима Републике Српске, Федерације БиХ и Брчко Дистрикта. Поред тога, оквирна транспортна политика поставља сљедећих седам циљева за постизање крајњег циља одрживог развоја транспортног система, и то: задовољити социјалну и економску тражњу, пружити највиши ниво услуге по најнижим могућим цијенама, испуњавати захтјеве у погледу информација и сигурности, обезбједити финансијску одрживост, бити у складу са ЕУ стандардима и регулативом, те имати минималан негативан утицај на животну средину.

Имајући у виду позицију Савјета министара у процесу изградње кључних саобраћајница, урадићемо све да обезбједимо потребна финансијска средства за изградњу, те грантове који ће бити подршка ентитетима, и на тај начин ћемо обезбједити све потребне услове за финансирање најзначајнијих пројеката у области саобраћајне инфраструктуре. Сматрам да су кључни приоритети у БиХ у наредном периоду везани за завршетак изградње Коридора 5ц, изградњу Аутопута Београд – Сарајево, Аутопута Вукосавље – Брчко – Бијељина, изградњу моста преко ријеке Саве у Градишци, пуштање у саобраћај моста Братољуб у Братунцу, те успостављање пловности ријеке Саве. Дакле, успостављање путних комуникација са сусједним земљама и завршетак кључних

путних праваца унутар БиХ, у сарадњи са ентитетима, биће још један од главних приоритета у раду Савјета министара.

РЕФОРМА ЈАВНЕ УПРАВЕ

Јавна управа мора бити у функцији приватног сектора као главне полуге привредног раста и истински сервис грађана. Циљ нам је да пажљивом реформом јавне управе дођемо до унапређења квалитета и учинка јавне управе.

Процес реформе јавне управе проводи се путем пројекта на којем БиХ ради већ неколико година, а који је већ дуго у застоју, због немогућности постизања договора око неких рјешења. Савјет министара ће у сарадњи са ентитетским владама, усвојити потребне стратегије и акционе планове за реформу јавне управе и реформу управљања јавним финансијама, те успоставити заједнички оквир за праћење заснован на учинку и осигурати финансијску одрживост. Уједно, успоставићемо политичко тијело за доношење одлука у складу са уставним надлежностима и ојачати техничке координационе структуре, како би се унаприједио приступ реформи јавне управе на нивоу цијеле БиХ. У сарадњи са Владом Републике Српске и Владом Федерације БиХ измјенићемо законе о државној служби, осигуравајући поштовање начела заслуге у свим поступцима запошљавања, напредовања, отпуштања и побољшања управљања људским ресурсима.

ЕВРОИНТЕГРАЦИЈЕ

Приступање Европској унији јесте један од главних стратешких циљева БиХ и око тога постоји веома висок степен сагласности у нашем друштву. За мене процес приступања Европској унији није циљ сам по себи, већ представља најбољи оквир за реформе и развој БиХ.

На путу приступања Европској унији прешли смо дуг пут који је непотребно заустављен у 2019-ој години.

Када говорим о евроинтеграцијама, прије свега мислим на успостављање и примјену усвојеног механизма координације у пуном капацитету, унапређење програмирања Инструмента претприступне помоћи, те првођење препорука које су дате у Мишљењу Европске Комисије о захтјеву БиХ за чланство у Европској унији, све са циљем да БиХ што прије стекне статус земље кандидата.

Према томе, провођење европских интегративних процеса с циљем постизања пуноправног чланства у Европску унију једно је од стратешких одређења БиХ и у наредном периоду. У овим изазовним и реформским временима и за саму Европску унију, Босна и Херцеговина мора да покаже додатну спремност, иницијативу и снагу како би била препозната као равноправан партнер и кредибилан саговорник у овом процесу. Стицање статуса земље кандидата, за БиХ би представљало потврду досљедне и успјешне примјене највиших демократских стандарда и провођења реформских процеса у земљи, а првенствено корак ближе у достизању стандарда земаља чланица Европске уније.

Пут ка Европској унији заправо је пут реформи у свим областима друштва и с тим у вези морамо да будемо спремни да испунимо низ критеријума и обавеземо се на досљедну примјену европских стандарда и вриједности.

Први корак на том путу је реализација приоритета из Аналитичког извјештаја Европске комисије као дијела Мишљења о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у Европској унији. У мају ове године Европска комисија је објавила Мишљење дајући детаљну анализу тренутне ситуације у БиХ и листу приоритета у оквиру политичког и економског критеријума и 33 преговарачка поглавља, на којима институције у БиХ морају убрзано да раде на путу ка придружењу Европској унији. Свјесни смо свих потенцијалних изазова имајући у виду комплексност и тежину испуњавања појединих обавеза, али смо и спремни да одлучно наставимо да радимо на провођењу дефинисаних приоритета, при чему очекујемо подршку грађана и јавности, као неизоставног партнера у овом процесу, вјерујући да постоји њихово јасно опредјељење да се у потпуности интегришу у европске структуре и дијеле њихову стабилност.

Од изузетне је важности да јачамо структуре на нивоу цијеле земље како би осигурали ефикасно планирање, реализацију и праћење провођења активности у области европских интеграција. Зато је од суштинског значаја досљедна примјена механизма координације у процесу европских интеграција у БиХ у свим сегментима интеграционог процеса. Механизам координације, који уважава надлежности свих институција у земљи кључан је за европско кретање и усаглашавање питања на европском путу. Договорени механизам координације треба да осигура кохерентан приступ свих нивоа власти у испуњавању европских обавеза и омогући иступање "усаглашеним гласом" испред Босне и Херцеговине у комуникацији са Европском комисијом и другим институцијама Европске уније.

И у наредном периоду наставиће се са провођењем обавеза које приилазе из Споразума о стабилизацији и придруживању између БиХ и држава чланица Европске уније, кроз активно учешће представника институција у свим заједничким радним тијелима формираним између ЕУ и БиХ на основу Споразума о стабилизацији и придруживању као и осталим тијелима

формираним на политичком и техничком нивоу, те са усклађивањем домаћег законодавства са правном тековином Европске уније и правним актима Савјета Европе.

С тим у вези, један од кључних задатака је усаглашавање и усвајање Методологије израде Програма интегрисања Босне и Херцеговине у Европску унију и самог Програма, у складу са системом координације процеса европских интеграција у земљи.

Желим да нагласим да је у току провођење припремних активности за нови вишегодишњи финансијски оквир Европске уније за период 2021-2027, односно за трећу генерацију Инструмента претприступне помоћи.

Наша намјера је да у наредном периоду радимо на унапређењу процеса програмирања и повлачења средстава из фондова Европске уније. Такође, уложићемо додатне напоре за јачање апсорпционих капацитета и повећању стопе искориштености фондова ЕУ, а све са циљем усклађивања са стандардима ЕУ, јачања цивилног друштва, унапређења регионалне сарадње и достизања одрживог развоја и унапређења животног стандарда грађана. Предузећемо и неопходне мјере за унапређење приступа Програмима Уније, које Европска комисија ставља на располагање земљама чланицама и земљама у процесу приступања Европској унији у различитим областима, а како би створили прилике за мала и средња предузећа, школе, студенте, универзитете, невладине организације, синдикате и удружења, да користе и црпе овај вид помоћи и бесповратних средстава Европске уније.

Прихватање европских стандарда подразумијева ангажман цјелокупног друштва и активно учешће свих нивоа власти у процесу приступања чиме се исказује воља и спремност за унапређење квалитета живота грађана кроз јачање демократских институција и владавине права, тржишном економијом, високим стандардима

заштите људских и мањинских права и домаћим законодавством прилагођеним оном у ЕУ, на чему планирамо активно да радимо и у наредном периоду.

Веома је важно да разумијемо да процес придруживања Европској унији представља гаранцију наше заједничке будућности и сигурност да ћемо живјети у бољем, праведнијем и богатијем друштву.

НАТО

У околностима постојања озбиљних безбједносних изазова којих није поштеђен нико, па ни Босна и Херцеговина, попут мигрантске кризе, радикализма и тероризма, неопходно је развијати сарадњу са свима, на заједничким, партнерским односима. НАТО у том контексту свакако има незанемарљиву улогу и БиХ своје односе са овом војно – политичком организацијом треба развијати у складу са властитим интересима и потребама, полазећи од „Програма реформи Босне и Херцеговине“, као базичног документа којим је дефинисан оквир даљег развоја односа између двије стране, али и одређене активности које надлежне институције у БиХ требају спровести у правцу јачања споствених капацитета како би биле способне одговорити на постојеће и будуће безбједносне изазове.

БиХ мора развијати сарадњу са свима, у складу са уставним и законским рјешењима, али и у складу са исказаном вољом и одређењем свих њених конститутивних народа. Само оне активности, биле оне унутрашњег или спољног карактера, које почивају на договору и сагласности свих у БиХ имају шансу за успјех, у корист и на добробит свих њених грађана. Само на тај начин Босна и Херцеговина ће се манифестовати као заједница равноправних народа. Не можемо себи дозволити било какав луксуз да питања око којих не постоји потпуна сагласност у БиХ доминирају нашим животима. Морамо се окренути развојним пројектима, његовати и развијати сарадњу са свима, на првом мјесту

са нашим сусједима, али и са свима који су спремни да, на партнерским односима, градимо међусобне односе.

ВЛАДАВИНА ПРАВА

У домену владавине права, посебну пажњу посветићемо усаглашеним реформама у области правосуђа. Усвојићемо ревидирани Закон о Високом судском и тужилачком савјету и Закон о судовима у Босни и Херцеговини у складу са европским стандардима, провести мјере у области кривичног поступка наведене у акционом плану Високог судског и тужилачког савјета, те досљедно примијенити и унаприједити правила о именовању, оцјењивању рада, интегритету и едукацији судија и тужилаца. Такође, усвојићемо ревидирану Стратегију за рад на предметима ратних злочина, те ревидирати законе о извршном поступку у ентитетима и Дистрикту Брчко, посебно у циљу смањења броја неријешених предмета везаних за комуналне услуге ослобађајући судове терета неспорних потраживања.

У области борбе преотив корупције, осигураћемо провођење стратегија и акционих планова за борбу против корупције, посебно кроз обезбјеђивање одговарајућих ресурса и успостављање механизма за праћење. Показаћемо напредак у постизању резултата у сузбијању и превенцији корупције, посебно увођењем дјелотворних санкција које имају и превентивни ефекат, укључујући одузимање противправно стечене имовинске користи.

У области безбиједности побољшаћемо капацитете за борбу против тероризма кроз бољу сарадњу и координацију, јачањем размјене криминалистичких обавјештајних података и успостављањем програма за спречавање радикализације и помагање у раскидању са насилним екстремизмом.

У области борбе против организованог криминала ојачаћемо сарадњу међу агенцијама за провођење закона, посебно успостављањем специјализованих истражних тимова за више сложених случајева који укључују привредни криминал, корупцију и организовани криминал, побољшање међусобног приступа базама података и сигурну размјену информација, јачање финансијских истрага и успостављање контактне тачке за ватрено оружје. У потпуности ћемо провести Споразум о оперативној сарадњи са Еурополом те показати напредак ка успостављању евиденције о истрагама, гођењу, коначним пресудама, заплијени и одузимању имовине стечене кривичним дјелом у случајевима организованог криминала, са посебним фокусом на прање новца.

Према томе, желим посебно да истакнем да ћемо кроз све активности Савјета министара радити на унапређењу институционалног и законодавног оквира, те јачању капацитета, како би се ојачала превенција и борба против корупције, организованог криминала, укључујући прање новца и тероризам.

ОДНОСИ УНУТАР БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Односи између појединих нивоа власти у БиХ у претходном периоду заснивали су се углавном на добрим личним односима појединаца, што је свакако било веома корисно за дате нивое власти и сугуран сам да ће такав вид сарадње бити његован и у наредном периоду.

Међутим, моја намјера јесте да додатно унаприједимо институционалну сарадњу између свих нивоа власти, јер сам сигуран да добра институционална сарадња може да одблокира или убрза многе процесе у Босни и Херцеговини. С тим у вези, једна од мојих првих активности биће заједнички састанак са предсједником Владе Републике Српске и премијером Федерације БиХ, с циљем изналажења модалитета за чвршћу и редовну сарадњу на институционалном нивоу. Намјера ми је да уведемо праксу редовних кварталних састанака, јер сам

сигуран да ћемо кроз заједнички рад и отворен и конструктиван дијалог, успјети да превазиђемо многа отворена питања.

До сада смо имали заједничке сједнице Савјета министара и Владе Србије, Влада Републике Српске и Србије, Владе Републике Српске и Владе Федерације БиХ, али никада није одржан састанак Савјета министара и било које Владе ентитета. Успоставићемо механизам за одржавање заједничких сједница Савјета министара и влада ентитета, на којима ћемо заједнички утврђивати начине рјешавања проблема у Босни и Херцеговини и анализа онога што је већ урађено.

Поред тога, хармонизација законских и подзаконских рјешења између различитих нивоа власти умногоме ће олакшати стварање јединственог економског простора у БиХ, те тако убрзати проток роба и услуга и већу мобилност капитала и радне снаге.

Пуна примјена усвојеног механизма координације омогућиће усаглашавање потребних реформских процеса, њихову бржу и лакшу имплементацију, прихватљиву свим нивоима власти у БиХ, јер је механизам координације „алат“ који омогућава да се дође до рјешења у свим ситуацијама, а са друге стране омогућава да БиХ „говори“ једним гласом према међународним финансијским институцијама и међународној заједници.

За вријеме мандата овог Савјета министара неће се десити да аранжмани влада ентитета са међународним финансијским институцијама буду заустављени због тога што Савјет министара није испунио своје обавезе, а усаглашене политике између влада ентитета биће увијек и политике Савјета министара.

Такође, желимо наставити изградњу добросусједских односа са Републиком Србијом, Републиком Хрватском и Републиком Црном Гором уз рјешавање

отворених питања на принципима реципроцитета, међусобног уважавања и поштовања међународног права.

САРАДЊА СА МЕЂУНАРОДНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ИНСТИТУЦИЈАМА И МЕЂУНАРОДНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

Сарадњу са међународним финансијским институцијама и међународном заједницом сам издвојио као посебан приоритет, јер је период од годину дана који је иза нас зауставио многе реформске мјере, те успорио реализацију многих политика са међународним финансијским институцијама, и управо због тога, моја намјера је да у наредном периоду интензивирамо сарадњу са међународним финансијским институцијама и међународном заједницом, како бисмо покушали да надокнадимо све оно што је претходно пропуштено.

За нас је посебно важно да одблокирамо пројекте у области инфраструктуре, првенствено саобраћајне инфраструктуре, те у области енергетике. Реформа здравственог сектора и реформа јавних предузећа су у врху приоритета Владе Републике Српске и Владе Федерације БиХ. Савјет министара ће пружити максималну подршку ентитетима у провођењу ових реформи, јер ће се њиховим провођењем значајно унаприједити укупна фискална позиција, не само Републике Српске и Федерације БиХ, већ и Босне и Херцеговине у цјелини.

МИГРАНТСКА КРИЗА

Мигрантска криза већ дуже вријеме представља веома велики социјални, а прије свега и безбједосни проблем и моје виђење је да власт у претходном периоду није имала адекватан одговор на овај растући проблем. Кроз реаговање на повећане миграцијске токове власт у БиХ показала је значајне институционалне и координацијске слабости, а миграциона политика спада у искључиву надлежност нивоа БиХ. Механизми одговора на кризу који се односе на контролу граница су слаби и захтијевају значајна побољшања. Повећани прилив миграната у Босну и Херцеговину у 2018. и 2019. години открио је бројне недостатке и непостојање координације између различитих нивоа власти. Министарство безбједности нажалост, није успјело осигурати дјелотворну координацију и осигурати адекватан надзор граница, идентификацију и регистрацију миграната. Ово питање је погоршано непостојањем одговарајуће анализе ризика, криминалистичких обавјештајних података и размјене биометријских података.

Ипак, с обзиром на величину проблема, посветио сам питању мигрантске кризе посебну пажњу и овом експозеу. Прецизније говорећи, затварање мигрантске руте преко централне Србије према Мађарској и источној Хрватској крајем 2017. године, довело је до отварања рута према Босни и Херцеговини. До тада су у БиХ регистровани само спорадични случајеви илегалног преласка границе. Овај проблем је ескалирао у 2018. и 2019. години, током којих је од стране Службе за послове са странцима БиХ регистровано преко 25.000 илегалних миграната на годишњем нивоу. О величини проблема говори и податак да је само у 2015. години у Србији регистрован прелазак око 750.000 миграната.

Кључни проблем је што мигранти који готово несметано долазе у БиХ не посједују лична документа како би се могао утврдити њихов идентитет. То су углавном мушкарци, старости до 35 година, који на територију БиХ улазе илегално, кршећи међународне и домаће прописе. Сходно наведеном, постоји

оправдана бојазан да се ради о безбједносно интересантним лицима, која се могу довести у везу са терористичким организацијама и учешћем на страним ратиштима. Већина ових особа у Босну и Херцеговину улази из Србије, док мањи дио стиже из Црне Горе. У оба случаја за уласке у БиХ се користе различити локалитети у пограничном појасу који не спадају у службене граничне прелазе.

И поред изражене спремности различитих органа у процесу управљања миграцијама, нису постигнути очекивани резултати, као што ни читав регион нема адекватан одговор на илегалне миграције. Узроке наведеног треба тражити у недовољним људским и материјално-техничким капацитетима приоритетно Граничне полиције БиХ у чијој надлежности је заштита границе, као и у неуважавању званичних ставова ентитета и кантона, по питању локација кампова за смјештај миграната. Све то је довело до значајних проблема посебно изражених у појединим дијеловима БиХ.

Са сигурношћу могу да кажем да ни један орган нити држава не може самостално ријешити овај безбједносни проблем те је потребно дјеловати заједно и тражити регионално рјешење. У оквиру ових активности неопходно је строго се придржавати Уставом и законом прописаних надлежности и овлашћења. Сви имамо професионалну, људску и моралну обавезу да предузмемо све што је у нашој моћи да заштитимо територију и грађане и очувамо повољан безбједносни амбијент.

У рјешавању ове кризе од изузетног значаја је синхронизовано и заједничко дјеловање Координационог тијела за питања миграција у БиХ, Координационог тијела за праћење кретања илегалних миграната преко територије Републике Српске и надлежних субјеката у кантонима који су највише изложени проблемима у вези са кретањем илегалних миграната.

Узимајући у обзир све наведено, Савјет министара БиХ ће у наредном периоду ставити у фокус реализацију сљедећих активности:

С обзиром да је за очекивати је наставак развоја мигрантске кризе и могући повратак бораца са страних ратишта, потребно је интензивирати сарадњу и правовремену размјену информација свих надлежних субјеката у региону у циљу да се идентификују и ставе под надзор и контролу сва лица која су на било какав начин повезана са терористичким организацијама или учешћем на страним ратиштима.

Неопходно је додатно материјално и техничко опремање Граничне полиције БиХ и других послицијских агенција које директно пружају помоћ Граничној полицији у складу са потписаним споразумима, имајући у виду да контрола тзв. природних граница према Црној Гори и Републици Србији, контрола на досадашњи начин не може дати одговарајући успјех. Средства за ове намјене потрено је обезбиједити из властитог буџета и путем сарадње са међународним партнерима. Прије свега потребна је набавка опреме за дневно и ноћно осматрање, различите врсте сензорских и радарских система за откривање илегалних прелазака, дрона за надзор границе, опреме за документовање, теренска возила итд. Такође потребно је обезбиједити додатна финансијска средства за материјалне трошкове (гориво, одржавање возила, додаци на плате за прековремени рад, смјештај на терену, трошкови кориштења телекомуникационе опреме и сл.).

Потребно је обезбиједити пријем нових полицијских службеника у Граничној полицији БиХ, с обзиром на тренутну кадровску непопуњеност и изражену проблематику из домена надлежности Граничне полиције. Потребно је, такође, оптималније користити постојеће људске капацитете њиховим ангажовањем на најугроженијим подручјима.

Наставити са пружањем помоћи Граничној полицији БиХ од стране МУП-а Републике Српске и полицијских агенција са нивоа БиХ, односно СИПА и Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ, као и кантоналних и федералног МУП-а у оквиру њихове територијалне надлежности.

Пружање помоћи организовати на основу потписаних споразума о пружању помоћи Граничној полицији БиХ, у мјери која неће умањити оптимално испуњавање њихових примарних задатака.

Неопходно је појачати мјере на спречавању, откривању и процесуирању лица и криминалних група које се доводе у везу са кријумчарењем миграната, а са посебним акцентом на облике организованог и прекограничног криминалитета. Са жртвама кријумчарења поступати у складу са домаћим законодавством, међународним конвенцијама и препорукама.

Неопходно је интензивирати сарадњу на регионалном нивоу, као и сарадњу са Међународном организацијом за миграције. Од виталног значаја је заштита источне границе, са основним циљем смањења прилива миграната на територију БиХ.

ИЗБЈЕГЛИЦЕ, РАСЕЉЕНА ЛИЦА И ПОВРАТНИЦИ

Рјешавање питања избјеглица, расељених лица и повратника такође мора бити приоритет у мандату новог Савјета министара. Активности Савјета министара одвијаће се у три сегмента, и то:

- Обнова стамбених јединица и објеката;
- Одрживи повратак и
- Електрификација.

Када говорим о сегменту Обнове стамбених јединица и објеката, активности на рјешавању отворених питања у том домену ће се проводити кроз:

1. Регионални Програм стамбеног збрињавања;
2. Пројекат затварања колективних центара и алтернативних смјештаја путем осигурања јавних стамбених рјешења;
3. Пројекат реконструкције стамбеног фонда, преко Саудијског развојног фонда;

4. Пројекат реконструкције стамбеног фонда, преко Фонда за међународни развој; те

5. Пројекат стамбеног збрињавања Рома.

Да би обезбједили одрживи повратак, радићемо на обнови комуналне и социјалне инфраструктуре, а посебан сегмент биће електрификација. Према томе, нови Савјет министара интензивно ће проводити мјере које ће осигурати одрживи повратак прогнаних и расељених лица.

МЛАДИ, ЖЕНЕ И ОСТАЛЕ ОСЈЕТЉИВЕ КАТЕГОРИЈЕ

Политике које пружају прилике младима, женама и осталим осјетљивим категоријама биће у посебном фокусу Савјета министара. Велики одлазак квалификоване радне снаге остаје један од најхитнијих и најозбиљнијих изазова за земљу. Нажалост образовање и даље не пружа једнаке могућности за све, а при том мислим на ученике из реда мањина и оне са инвалидитетом. Земља и даље пати од неусклађености вјештина са тржиштем рада, док готово 90 посто незапослених остаје дугурочно незапослено. Посебно се жене и млади суочавају са изазовима у запошљавању. Према најновијој анкети о радној снази из 2018. године, стопа незапослености младих износи 38,8 посто, док је, поређења ради, стопа незапослености младих у Европској унији 14,5 посто. Само је око једне трећине свих радноспособних жена економски активно, било да су запослене или траже запослење, док би БДП земље у просјеку могао бити 20 посто већи уколико би жене учествовале на тржишту рада на истом нивоу као и мушкарци. Стална висока разлика у запослености код полова од преко 20 процентних поена није се побољшала посљедњих година и двоструко је виша од просјека Европске уније.

С тим у вези, Савјет министара, у сарадњи са Владама Републике Српске и Федерације БиХ осигураће подстицаје и посебне програме финансирања предузетничког капитала и предузетништва младих, како би се поједноставило

оснивање предузећа од стране младих људи, посебно у секторима високог потенцијала као што су туризам, услужне дјелатности, информационе технологије и креативне индустрије. Као што сам већ претходно рекао, посебну пажњу посветићемо унапређењу и подстицању дигиталне трансформације земље, како би се ослободио потенцијал ИТ сектора у унапређењу иновативности, конкурентности и развоју. Провешћемо и дигиталну трансформацију услуга свих нивоа власти кроз веће кориштење е-управе и е-услуга како би се уставио предвидљив, транспарентан, ефикасан и одговоран систем за подршку грађанима и привреди.